

Rechtbank Den Haag

Zaaknummer: C/09/667174 / HA ZA 2024-471

Zittingsdatum: 16 december om 9:30 uur

SPREEKAANTEKENINGEN

inzake:

1. Veronica Jong

2. Rosa-Linde Jong

3. De Stichting Op Herme,

4. De Stichting Heykeshoeve

Woonachtig/ waarvan de zetel is gevestigd te Eil

Hierna tezamen te noemen: Eiseressen

Advocaten: mr. C.A.M.J.M. Joosten en mr. L.A.W. Hermans

Contra:

Staat der Nederlanden (ministerie van Justitie en Veiligheid en ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport)

Waarvan de zetel is gevestigd te Den Haag

Hierna te noemen: gedaagde

Advocaten: mr. C.I.J. Klostermann en mr. T.J. Crom

1.

Eiseressen wensen het navolgende naar voren te brengen.

2.

Eiseressen benadrukken dat zij zich niet verzetten tegen de Tijdelijke regeling als zodanig. Eiseressen achten het juist dat slachtoffers van geweld en dwangarbeid worden gecompenseerd.

3.

Eiseressen stellen echter dat de Staat bij deze tegemoetkoming enkel oog heeft gehad voor de groep zogenoemde slachtoffers. De Staat heeft ten onrechte geen oog gehad voor de belangen van derden die door deze regeling gedupeerd zouden kunnen worden. Het staat de Staat vrij een voordeel in het leven te roepen voor een bepaalde groep, maar de Staat heeft ook de plicht om te bewaken dat een andere groep mogelijk daardoor disproportioneel benadeeld wordt. Dat is niet gebeurd. De Staat is die verplichting niet nagekomen.

4.

Met de tegemoetkoming is een erkenning uitgegeven voor slachtofferschap. Een slachtoffer zonder dader bestaat niet. De Staat heeft een slachtoffer aangewezen en daar een dader bij geplakt, zonder eerlijk proces, zonder hoor en wederhoor. Nederland is een rechtsstaat. Een kenmerk van een rechtstaat staat voor het recht van iedere burger op een eerlijk proces. Daarbij komt dat de Staat niet zomaar een partij is. Aan een bericht van de Staat wordt waarde gehecht. Met naam en toenaam zijn eiseressen door de Staat bestempeld als daders van geweld en/ of dwangarbeid zonder dat zij daarvoor ook maar enig proces hebben gehad, laat staan een eerlijk proces dat voldoet aan de vereisten die in een rechtsstaat hebben te gelden.

5.

In het gehele proces van totstandkoming van de Tijdelijke regeling is de groep derden buiten beschouwing gelaten. Telkens wordt benadrukt dat het gemakkelijk dient te worden gemaakt voor de groep zogenoemde slachtoffers. De stel- en bewijsplicht wordt verlaagd, de begrippen worden verruimd en er wordt rekening gehouden met tijdsverloop. De zogenaamde slachtoffers hoeven niet eens aannemelijk te maken dat sprake is van daadwerkelijk geweld of dwangarbeid. Dit alles om de aanvraag laagdrempelig en eenvoudig te maken. De controle op juistheid verdwijnt, hoor en wederhoor vindt niet plaats en van een eerlijk proces is al helemaal geen sprake. De belangen van andere groepen verdwijnen daarmee uit het oog. Het kan niet zo zijn dat met de tegemoetkoming van een groep een andere groep onevenredig wordt geschaad. De Staat is zoals gezegd een bijzondere rechtspersoon, zij heeft een verplichting ten opzichte van iedereen. De Staat heeft geen dan wel volstrekt onvoldoende rekening gehouden met de belangen van andere groepen. Deze belangen zijn immers niet terug te zien in de totstandkoming van de Tijdelijke regeling.

6.

In de conclusie van antwoord is de volgende passage geciteerd:

“Het besluit van de commissie is een eenzijdige rechtshandeling waarbij alleen rechtsgevolgen voor het betreffende slachtoffer ontstaan en niet voor derden.”

Deze passage kenmerkt de wijze waarop de Tijdelijke regeling tot stand is gekomen. Het vizier was enkel gericht op de zogenoemde slachtoffers. De belangen van andere groepen zijn niet eens bekeken. Met het simpelweg opnemen van deze passage in de Staatscourant kunnen de daadwerkelijk ingetreden gevolgen voor andere groepen vanzelfsprekend niet worden uitgesloten.

7.

Het kernpunt is dat de Staat te weinig rekening heeft gehouden met de belangen van derden, in dit geval gezinshuizen, pleeggezinnen etc; onze cliënten.

8.

Om recht te doen aan de belangen van derden, en dus andere groepen dan de daadwerkelijke slachtoffers, niet te benadelen, had de Tijdelijke regeling de gehele groep die benadeeld is door het stelsel Jeugdzorg moeten compenseren. Gezegd wordt dat de aanvraag zo laagdrempelig mogelijk wordt gemaakt om zoveel mogelijk personen te bereiken die in dit systeem terechtgekomen zijn. De Staat heeft daar vervolgens de term ‘slachtoffer van geweld en dwangarbeid binnen het verblijf in een instelling’ aan gekoppeld. Dit maakt dat daarbij ook de erkenning van het daderschap wordt betrokken. Indien de groep algemeen was genomen had geen erkenning ten aanzien van het ervaren van geweld en/ of dwangarbeid binnen de instelling hoeven plaats te vinden. De Staat heeft voor deze benadering niet gekozen, maar heeft ervoor gekozen om een groep zonder rechtsgang als slachtoffer te betitelen en andere groep daarmee indirect als dader neer te zetten.

9.

In de conclusie van antwoord wordt onder punt 5.1.4. opnieuw volstaan met het bespreken van het doel van de regeling: erkennen van bovenmatig geweld en/ of ongeoorloofde dwangarbeid. Daarbij wordt aangehaald dat moest worden voorkomen dat slachtoffers de procedure als een belasting zouden ervaren, waardoor de instellingen en de beschuldigde personen **bewust** geen rol speelden bij de aanvraag. Dat bewust ervoor gekozen is deze groep buiten

beschouwing te laten maakt niet dat geen rekening had moeten worden gehouden met deze groepen. Deze groepen mogen niet onredelijk worden benadeeld ten koste van de groepen waarvoor de regeling bedoeld is. De regeling heeft uiteindelijk wel zo uitpakkt. De Staat kan niet de rechtsgevolgen voor andere groepen uitwissen door deze 'bewust' buiten beschouwing te laten.

10.

Gesteld wordt dat door het niet betrekken van de instellingen of beschuldigde personen in de procedure ook niets wordt vastgesteld over hun eventuele betrokkenheid en schuld. Dit is onjuist. Met de erkenningsbrieven wordt wel degelijk iets vastgesteld. In de erkenningsbrieven is te lezen dat de persoon het slachtoffer is geworden van geweld en/ of dwangarbeid in de instelling.

Zoals te lezen is in de conclusie van antwoord onder randnummer 5.1.8.:

“De commissie beoordeelde ‘slechts’ of voldoende aannemelijk was geworden dat bovenmatig geweld of ongeoorloofde dwangarbeid had plaatsgevonden in het kader van een verblijf in een jeugdinstelling of een pleeggezin, op basis van de verklaringen van aanvrager.”

Bij een toekenning is het dan ook 'voldoende aannemelijk dat bovenmatig geweld of ongeoorloofde dwangarbeid' heeft plaatsgevonden. Dit impliceert daderschap.

11.

Daarnaast de volgende passage:

“Ook kon sprake zijn van dwang of geweld door personen die ‘slechts’ aanwezig waren op het terrein van een instelling, zoals (bijvoorbeeld) een tuinman of een conciërge. Onder de Tijdelijke regeling volstond dat voldoende aannemelijk was dat dwangarbeid of geweld had plaatsgevonden in het kader van een verblijf in een instelling terwijl het slachtoffer daar onder verantwoordelijkheid van de overheid verbleef. Het enkele gegeven dat vergoedingen zijn toegekend aan personen die in het gezinshuis van eiseressen hebben verbleven, zegt op zichzelf dus niets over gewelddadig of bedreigend handelen van eiseressen.”

Uit deze passage blijkt opnieuw dat daadwerkelijk wordt gesproken over het aannemelijk zijn van het plaatsvinden van geweld binnen de instelling, of dit geweld dan door de jeugdwerkers of door een door hen ingeschakeld persoon is verricht is verder niet relevant. Er wordt opnieuw geïmpliceerd dat er sprake is van een dader. Er is aannemelijk gemaakt dat sprake is van geweld of dwangarbeid, beide begrippen betreffen handelingen uitgevoerd door een mens,

de dader. Bovendien, in de zaak van onze cliënten was geen tuinman of conciërge of andere derden aanwezig.

Eerlijk proces

12.

De Staat verwijst in dit verband opnieuw naar haar passage uit de Staatscourant waarin zij de rechtsgevolgen van derden heeft uitgesloten. Rechtsgevolgen kunnen echter ook intreden zonder dat daarvoor de intentie bestond. Dit is het geval bij de Tijdelijke regeling. Er is onbedoeld daderschap geïmpliceerd. Dat de Staat dit niet wenste vast te stellen is niet terug te zien in de erkenningsbrief. Het uitsluiten van het ontstaan van rechtsgevolgen voor derden is niet expliciet benoemd in de erkenningsbrief. Voor iemand die de Staatscourant niet raadpleegt, het gros van de mensen, is dit dan ook niet duidelijk. Eiseressen stellen dan ook dat zij onder de reikwijdte van artikel 6 EVRM vallen daar de Tijdelijke regeling beslissend is voor de burgerlijke rechten of verplichtingen van eiseressen. Het passeren van eiseressen levert dan ook een schending van het recht op een eerlijk proces op.

Recht op privéleven

13.

De stelling dat de toekenningsbeslissingen geen openbare uitingen of publicaties zijn waardoor het geen schending van de reputatie van eiseressen door de Staat meebrengt is onjuist. De brief is afgegeven aan de zogenoemde slachtoffers zonder kanttekening dat deze enkel bedoeld is voor het eigen dossier van het slachtoffer. De publicaties zijn daadwerkelijk uitgegeven aan de slachtoffers. Een bericht afkomstig van de Staat heeft zeer hoge waarde in de geloofwaardigheid bij burgers. De Staat moet van elk bericht dat zij uitgeven het recht op privéleven waarborgen. Het verspreiden, al is het slechts naar één persoon, van een brief met onjuistheden afkomstig van een orgaan van de Staat levert een inbreuk op het recht op privéleven op.

14.

De aangehaalde jurisprudentie onder randnummer 5.2.12 van de conclusie van antwoord is niet relevant. In de aangehaalde casus is overwogen dat het boetebesluit niet breder bekend is waardoor niet aannemelijk is dat de eiseres door dit besluit direct wordt geschaad in haar

recht op bescherming van de eer en goede naam. In deze zaak is het besluit wel breder bekend geworden.

15.

Daarnaast wensen eiseressen op dit punt te vermelden dat de Staat niet kan volstaan met de stelling dat wanneer de aanvragers de toekenningsbeslissingen anders zouden hebben uitgelegd en daar ruchtbaarheid aan hebben gegeven dit handelen van de aanvragers betreft dit niet aan de Staat kan worden toegerekend. De Staat verspreidt onjuistheden zonder daarbij een kanttekening te plaatsen dat er rekening moet worden gehouden met het feit dat eigenlijk geen sprake hoeft te zijn van een geweldpleger of pleger van dwangarbeid. Zoals aangegeven heeft een bericht van de Staat vele malen meer waarde dan een bericht van een willekeurige burger of instantie. Het is dan voor iedereen die niet de Staatscourant raadpleegt, allerm minst helder dat de instelling zich niet schuldig heeft gemaakt aan geweld of dwangarbeid. Het is dan ook niet de aanvrager die op gerechtvaardigd goed vertrouwen het bericht van de Staat als waarheid aanneemt die dit doet en hiervoor kan worden aangerekend, maar de verstrekker van de brief, de Staat.

Algemene beginselen van behoorlijk bestuur

16.

Eiseressen blijven bij hun stelling dat zij wel degelijk als belanghebbende dienen te worden aangemerkt. Eiseressen stellen een vordering in op grond van de onrechtmatige overheidsdaad, dat betekent dat zij op basis van onrechtmatig handelen van de Staat schade hebben geleden. Eiseressen stellen zich op het standpunt dat, zeker gelet op de bijzondere positie van de Staat, de ABBB altijd normen zijn die de Staat moet naleven bij hun besluitvorming. Die zijn dus ook relevant als de Staat als civiele partij deelneemt in het rechtsverkeer.

Causaal verband

17.

Eiseressen stellen dat wel degelijk sprake is van een condicio sine qua non-verband. Indien de Staat daadwerkelijk rekening had gehouden met de groep die mogelijk gedupeerd zou kunnen worden bij de Tijdelijke regeling dan was de schade niet ingetreden, omdat de zogenoemde slachtoffers dan niet gecompenseerd zouden zijn met een schadevergoeding. Dat had dan ook tot de consequentie geleid dat eiseressen niet (impliciet) het daderschap door

de Staat opgeplakt hadden gekregen. Nu dat de Staat geen rekening heeft gehouden met deze groep en erkenningsbrieven heeft rondgestuurd met onjuistheden is de naam van eiseressen geschaad en hebben eiseressen schade geleden. De Staat dient zich te realiseren dat zonder eerlijk proces daderschap van de meest erge misdrijven te impliceren, dat dit veel impact op mensen heeft. Juist omdat we leven in een rechtstaat, wordt de Staat ook serieus genomen en geloofd. Terwijl daar in werkelijkheid niks van waar is.

18.

De uitspraak van rechtbank Limburg van 25 augustus 2020 waar de Staat onder randnummer 6.6 naar verwijst is voor het geschil waar U over dient te beslissen niet relevant.

1. In Nederland worden mensen berecht en als dader neergezet op basis van een eerlijk proces, waarbij hoor en wederhoor plaatsvindt en waarbij daderschap enkel wordt vastgesteld op basis van wettige bewijsmiddelen en de overtuiging van de rechtbank. Daar voldoet deze verwijzing naar deze uitspraak geenszins aan.
2. Als het werkelijk bar en boos met eiseressen gesteld is zoals de uitspraak impliceert dan hadden eiseressen nooit door mogen gaan met het opvangen van kinderen door de inspectie.

19.

Eiseressen besluiten dit stuk met de stelling dat zij van mening zijn dat het van algemene bekendheid zou moeten zijn dat wanneer zij door de Staat worden weggezet als daders van de meest erge feiten, dit veel impact heeft en voor eiseressen ontwrichtend heeft gewerkt en zij hierdoor dus zeker schade lijden.

Venlo, 16 december 2024

mr. C.A.M.J.M. Joosten en mr. L.A.W. Hermans
proces-advocaten